

Tarım Sektörünün İhracattaki Yeri ve Önemi

Sebnem BORAN

Ülkemizde son yıllarda önceliğin sanayi sektörüne kayması sonucu ekonomimizde göreceli olarak tarım ürünlerinin ihracatımızdaki ağırlığı giderek azalıyor.

Coğrafi koşulları nedeni ile tarımda üretim miktarı ve ürün çeşitliliği olarak büyük bir potansiyele sahip ülkemiz, kendisine yetebilen sayılı ülkelerden biri olmaktan çıkmış durumda ve tarımsal ürün ithal ediyor.

Yanı sıra, tarımın milli gelir içerisindeki payı azalıyor.

2003 yılında tarımın milli gelirlerimizdeki payı yüzde 12,6 iken, 2006 yılında yüzde 11,2'ye indi.

İhracat verilerine bakıldığında da durum bu şekilde.

2000 yılından itibaren tarımın ihracatımızdaki payı ya aynı kalıyor ya da azalıyor.

Bu aslında sanayi ve hizmetler sektörünün tarıma göre hızla büyümesinden kaynaklanmakta.

Toplam ihracatta tarımın yeri tablosunu incelediğimizde 2000 yılında tarımın ihracatımızdaki payının %14'lerde iken, 2006 yılında %11'e indiğini görüyoruz.

2007 yılının ilk beş ayına bakıldığında ise tarım daha az olarak %10.27'lik bir paya sahip.

Tablo 1. Toplam İhracatta Tarımın Yeri (Bin Dolar)

Yıllar	Toplam İhracat	Toplam tarımsal ihracat	Toplam ihracatta tarımın payı
2000	27.180.265	4.014.128	%14
2001	31.041.572	4.702.857	%15
2002	36.173.279	4.414.629	%12
2003	47.869.959	5.787.706	%12
2004	64.010.322	7.184.855	%11
2005	73.415.678	9.199.389	%12
2006	85.774.644	9.764.220	%11

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, TİM

Buna karşın, tarım sektörü tarıma dayalı sanayilere yaptığı katkılardan dolayı ihracatımız için son derece önem taşıyor.

Ülkemizde endüstri tesislerinin büyük bir bölümü tarımsal maddeleri hammadde olarak kullanıyor.

AR&GE BÜLTEN 2007 HAZİRAN - SEKTÖREL

İhracatımızı değerlendirirken Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin son olarak açıkladığı Mayıs ayı verileri bizim için önemli.

İhracatımız mayıs ayında 9 milyar dolar sınırını geçerek geçen yılın mayıs ayına göre rekor bir artış gösterdi.

Tablo 2. Sektörel Bazda İhracat Rakamları(Bin dolar)

SEKTÖRLER	2006 Mayıs İhracatı (Bin dolar)	2007 Mayıs İhracatı (Bin dolar)	Artış Oranı (%)	Pay(07) (%)
TARIM	722.462	788.300	9,11	8,61
BİTKİSEL ÜRÜNLER	577.962	568.098	-1,71	6,20
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	205.796	193.250	-6,10	2,11
Yaş Meyve ve Sebze	88.331	124.864	41,36	1,36
Meyve Sebze Mamulleri	58.726	66.645	13,48	0,73
Kuru Meyve ve Mamulleri	40.579	47.006	15,84	0,51
Fındık ve Mamulleri	134.811	80.407	-40,36	0,88
Zeytin ve Zeytinyağı	19.958	26.009	30,32	0,28
Tütün	26.200	26.068	-0,50	0,28
Kesme Çiçek	3.561	3.851	8,14	0,04
HAYVANSAL ÜRÜNLER	25.981	42.449	63,38	0,46
Canlı Hayvan, Su Ürünleri ve Mamulleri	25.981	42.449	63,38	0,46
AĞAÇ VE ORMAN ÜRÜNLERİ	118.519	177.753	49,98	1,94
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	118.519	177.753	49,98	1,94
SANAYİ	6.331.181	8.147.329	28,69	88,94
Tarıma dayalı İşlenmiş Ürünler	610.953	726.612	18,93	7,93
Kimyevi Maddeler ve Mam.	752.959	884,224	17,43	9,65
Sanayi Mamulleri	4.967.269	6.536.493	31,59	71,35
MADENCİLİK	201.392	224.934	11,69	2,46
TOPLAM	7.255.035	9.160.562	26,26	100

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, TİM

Söz konusu artış %26,26 oranında.

Tablodaki sektörel bazda ihracat rakamları incelendiğinde en fazla ihracat yapılan sektörlerde ne yazık ki tarımın içerisinde yer alan kalemleri göremiyoruz.

Mayıs ayında en fazla ihracat gerçekleştiren sektörlerimiz;

- 1 milyar 921 milyon dolar ile Taşıt Araçları ve Yan Sanayii,
- 1 milyar 311 milyon dolar ile Hazırgiyim ve Konfeksiyon,

- 1 milyar 273 milyon dolar ile de Demir Çelik.

Mayıs ayındaki ihracatımız sektörel olarak incelendiğinde ise; sanayi %88,94'lük payla birinci, tarım %8,61'lik payla ikinci sırada yer alıyor.

Bu noktada, tarıma dayalı işlenmiş ürünlerin tabloda belirtildiği üzere ihracatımızdaki payı yüzde 7,93. Geçen yılın mayıs ayına göre yüzde 18.93 artış söz konusu.

Sanayinin içerisinde bulunan bu ihracat kalekimizi tarımın ihracatımızdaki yeri ve önemini incelerken bu anlamda göz ardı etmememiz gerekiyor.

İşlenmiş tarım ürünleri göze alındığında tarımın piyasaya olan katkısının arttığı, ihracatı çeşitlendirdiği ve daha fazla gelir sağladığını söyleyebiliriz.

Geçen yılın mayıs ayına göre bu yıl mayıs ayı tarım ihracatımız %9,11 arttı.

Tarım ve hayvancılık sektörlerimizde en fazla artış % 63,38 ile Canlı Hayvan ve Su Ürünleri sektörümüzde gerçekleşti.

Ege İhracatçı Birlikleri'nin verilerine göre ise bu yılın ilk 5 ayında su ürünleri ihracatında yüzde 57 artış oldu.

Bu artışta en çok levrek ve çipura ihracatındaki artışın payı olduğu belirtiliyor.

Kültür balıkçıları balık çiftliklerinin taşınması konusunda dertli iken, ihracattaki bu artış son derece sevindirici ve sektör açısından umut verici.

Yanı sıra, yumurta ihracatında da yüzde 80 civarında bir yükselme olduğu vurgulanıyor.

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nin tabloda belirtilen mayıs ayı verilerine göre su ürünlerini % 49,98 ile Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri, % 41,36 ile Yaş Meyve ve Sebze takip ediyor.

- Zeytin ve Zeytinyağı sektörümüzde % 30,32
- Kuru Meyve ve Mamulleri sektörümüzde % 15,84
- Meyve ve Sebze Mamulleri sektörümüzde % 13,48
- Kesme Çiçek sektörümüzde % 8,14

artış gözlenmekte.

Buna karşın düşüş yaşanan sektörler ise;

- Fındık ve Mamulleri,
- Tütün ve Mamulleri
- Hububat Bakliyat ve Yağlı Tohumlar.

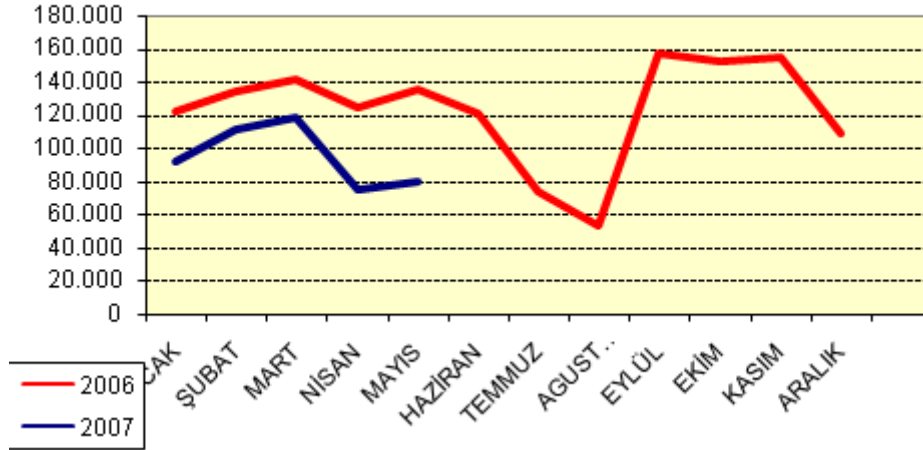

AR&GE BÜLTEN 2007 HAZİRAN - SEKTÖREL

Özellikle fındık ihracatımızda yaşanan %40.36'lık düşüş dikkat çekici.

2006 Mayıs ayı ihracatı fındık ve mamullerinde 134.811 bin dolar iken, 2007 yılında 80.407 bin dolara inmiştir.

FINDIK VE MAMULLERİ İHRACATI (Bin \$)

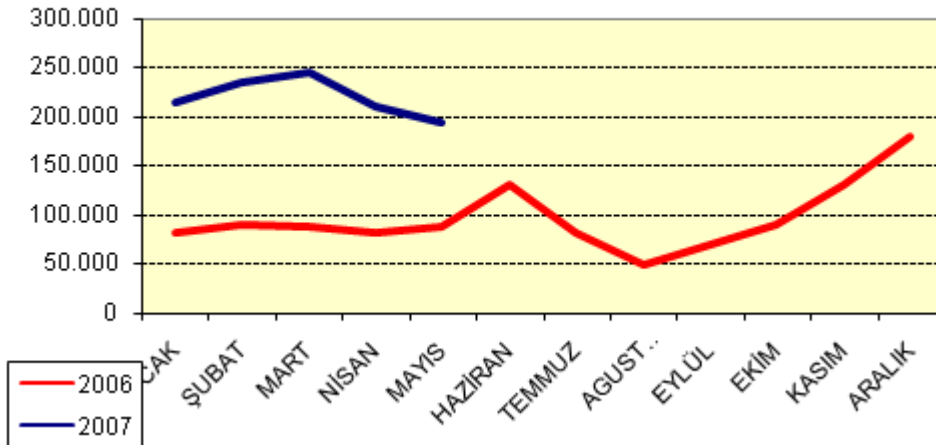

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, TİM

Bu kategoride en yüksek artışın ise yüzde 41.36 ile yaş meyve ve sebze yaşandığı görülüyor.

2006 yılı mayıs ayında yaş meyve ve sebze ihracatımız 88.331 iken, 2007 mayıs ayında 124.864'e yükseldiği grafikte de gösterilmektedir.

YAŞ MEYVE SEBZE İHRACATI (Bin \$)

Kaynak: Türkiye İhracatçılar Meclisi, TİM

Ayrıca, tarımın diğer kalemlerinden hayvansal üründe ihracatın yüzde 63.38 artarak 42.45 milyon dolara çıktığı, ağaç ve orman ürünleri ihracatının ise yüzde 49.98 artarak 177.7 milyon dolara yükseldiği belirtiliyor.

İhracatta Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri

Mayıs ayı ihracatımızın 9 milyar sınırını geçerek 9 milyar 160 milyon dolara ulaşması ve diğer olumlu gelişmelere rağmen ihracatçılarımız özellikle ihracata uygun döviz kuru bulamadıklarından ve pazarlamada meydana gelen sorunlardan yakınmakta.

Özellikle tarım ve gıda sektörlerinde ağırlıklı olarak yerli girdi kullanıldığından YTL'nin aşırı değerlenmesinden dolayı problemler ortaya çıkıyor.

Dövizlerdeki kur değişimi ihracatçıyı zora sokarken, ekonomide yaşanan son dönemlerdeki istikrar ise ihracatçıyı biraz olsun rahatlatmakta.

İhracatımızda pazarlama ülkemiz için önemli bir sorun olarak ortaya çıkıyor.

Küresel pazarda rekabet artış gösterirken, Türk markası ve Türk ürünü imajı yeterince tanınmıyor.

Bu kapsamda, Türk ürünlerinin pazarda bilinirliğinin artırılması için çalışmalar yapılmalı ve bu doğrultudaki pazarlama stratejilerine daha fazla önem verilmeli.

Coğrafi bakımdan ürün çeşitliliği ve miktarı bakımından zengin olan ülkemiz ürettiği ürünleri kendi markası ile satmalı ve dünya markası yaratma yoluna gitmelidir.

Yanı sıra, son zamanlarda ihracatta önem verilmesi gereken bir başka nokta ise AB'ye uyum sürecinde yaşanan mevzuat ve diğer sorunların giderilmesi.

Ülkemiz, AB sürecinde uyguladığı tarımsal politikalarda ihracat-ithalat ve pazar uyumunu sağlaması gerekiyor.

Tarım Bakanlığımız bu konuda çalışmalarını başlattı.

Tarım Kanunu'nun 11. Maddesi ve bununla ilgili yönetmelikler tarım ürünlerinde ulusal konseylerin kurulmasını öngörmekte.

Buna ilişkin olarak, ülkemizde stratejik öneme sahip pamuk, fındık, zeytin ve zeytinyağı ile turuncu ürünlerinde ulusal konsey kurulmasına ilişkin çalışmalar sürdürülüyor.

İhracatımızda da büyük öneme sahip bu ürünlerle ilgili Konsey Yönetmelikleri 5 Nisan 2007 tarihinde Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Bu konseyler ürünlerin geliştirilmesi ve özellikle ihracata dönük önlemlerin alınması bakımından önem taşıyor.

Bu konseylerle birlikte bu sektörlerde böylelikle itibarlarının sağlanacağı, uygun çeşit ve teknolojinin kullanımı, iç ve dış politikalar oluşturulması ile birlikte rakip ülkelere karşı rekabet gücümüzün de artacağı umut ediliyor.

Ayrıca, ihracatımızdaki sorunların aşılması için teşviklerde bölgesel ve sektörel teşviklerle ihracat amaçlı yatırımlar özendirilmeli, sistemin izin verdiği çerçevede tüm teşviklerden ihracatçının yararlanması sağlanmalıdır.

İhracata yönelik olarak;

- ❖ Araştırma-Geliştirme(AR-GE);
- ❖ pazar araştırması;
- ❖ eğitim;
- ❖ istihdam;
- ❖ yurtdışında ofis-mağaza açma,
- ❖ işletme ve marka tanıtımı;
- ❖ Türk ürünlerinin yurtdışında markalaşması
- ❖ Türk malı imajının yerleştirilmesine yönelik faaliyetlerin desteklenmesi
- ❖ yurtdışı fuarlara katılım

konularındaki devlet yardımlarının da geliştirilmesi gerekmektedir.

Özellikle tarım sektöründe artan desteklemeler de çiftçiye destek niteliğindedir.

Son olarak, T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı 2007 yılında üreticiye ödenecek toplam teşvik miktarını 5.3 milyar YTL olarak açıklamıştır.

Bu destekleme ve diğer teşviklerin ihracatımızda payı giderek azalan tarım ürünlerinin paylarının artmasına katkı yapabileceğine inanıyoruz.

Söz konusu çalışmalar yapılabildiği ölçüde tarım sektörünün rekabet gücü kazanacağı ve mevcut üretim potansiyelinin yeterli değerlendirilmesi ile birlikte ihracatın artacağı düşüncesindeyiz.

Tarım ihracatında yaşanan sorunların bir an önce çözüme kavuşması ve sektörün orta vadede dünyada ürün fiyatlarında belirleyici rol oynayabilecek duruma gelebilmesini diliyoruz.

Kaynaklar:

- *Türkiye İhracatçılar Meclisi, TİM verileri*
- *Ege İhracatçı Birlikleri verileri*
- *İGEME, Sektör raporları, www.igeme.org.tr*
- *Türkiye Ekonomisinde Tarıma Dayalı Sanayinin Yeri ve Önemi, MKU Ziraat Fakültesi Dergisi, 2005.*